EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 22. 9. 2021
COM(2021) 598 final

OZNÁMENIE KOMISIE

Aktualizácia správy o sprísnenom dohľade – Grécko, september 2021

{SWD(2021) 273 final}

SÚVISLOSTI

Hospodársky rozvoj a hospodárske politiky Grécka sa monitorujú v rámci európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík a v rámci sprísneného dohľadu v súlade s článkami 2 a 3 nariadenia (EÚ) č. 472/2013 ([1]). Vykonávanie sprísneného dohľadu nad Gréckom ([2]) znamená, že Grécko musí pokračovať vo vykonávaní opatrení na odstránenie zdrojov alebo potenciálnych zdrojov ekonomických a finančných ťažkostí a zároveň musí uskutočňovať štrukturálne reformy na podporu silného a udržateľného hospodárskeho rastu.

Sprísnený dohľad predstavuje komplexný rámec na monitorovanie hospodárskeho vývoja a vykonávanie politík potrebných na zaistenie udržateľného oživenia hospodárstva. Umožňuje pravidelne hodnotiť najnovší vývoj hospodárskej a finančnej situácie v Grécku, monitorovať podmienky financovania krajiny a aktualizovať analýzu udržateľnosti dlhovej služby. Sprísnený dohľad takisto predstavuje rámec na hodnotenie celkového záväzku, ktorý Grécko dalo Euroskupine 22. júna 2018, a to pokračovať v reformách prijatých v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu, dokončiť ich a zabezpečiť, aby sa splnili ciele dôležitých reforiem prijatých v rámci programov finančnej pomoci. V tejto súvislosti sa v rámci sprísneného dohľadu monitoruje plnenie osobitných záväzkov spočívajúcich v dokončení kľúčových štrukturálnych reforiem spustených v rámci programu v šiestich kľúčových oblastiach, a to v dohodnutých lehotách až do polovice roku 2022. Ide o tieto oblasti: i) fiškálne a fiškálno-štrukturálne politiky, ii) sociálne zabezpečenie, iii) finančná stabilita, iv) trh práce a trh s výrobkami, v) Helénska spoločnosť pre majetok a účasti a privatizácia a vi) modernizácia verejnej správy ([3]).

Táto správa je jedenástou správou o sprísnenom dohľade nad Gréckom. Správa je založená na zisteniach misie, ktorá sa uskutočnila na diaľku 15. júla 2021, a pravidelného dialógu s orgánmi. Misiu vykonala Európska komisia v súčinnosti s Európskou centrálnou bankou ([4]); Medzinárodný menový fond sa na misii zúčastnil v rámci svojho cyklu monitorovania po ukončení programu, zatiaľ čo Európsky mechanizmus pre stabilitu sa na nej zúčastnil v rámci svojho systému včasného varovania a v súlade s memorandom o porozumení z 27. apríla 2018 o pracovných vzťahoch medzi Európskou komisiou a Európskym mechanizmom pre stabilitu. V tejto správe sa hodnotí plnenie záväzkov Grécka voči Euroskupine, pokiaľ ide o reformy, ktoré majú byť dokončené do polovice roka 2021. Táto správa nesúvisí s uvoľnením ďalšieho súboru politicky podmienených dlhových

([1]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 z 21. mája 2013 o sprísnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi v eurozóne, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti so svojou finančnou stabilitou, alebo im takéto ťažkosti hrozia (Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 1).

([2]) Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2021/1279 z 28. júla 2021 o predĺžení sprísneného dohľadu nad Gréckom.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) Pracovníci ECB sa na hodnotiacej misii zúčastnili v súlade s právomocami ECB, a teda poskytli expertízu v oblasti politík finančného sektora a kritických makroekonomických otázok, ako sú celkové fiškálne ciele, udržateľnosť a potreby financovania. Pred hodnotiacou misiou sa uskutočnila technická misia, ktorá takisto prebehla na diaľku od 1. do 7. júla 2021.

opatrení, ku ktorému by – podľa dohodnutého polročného rozvrhu – mohlo dôjsť na základe dvanástej správy. Uverejnenie dvanástej správy sa očakáva v novembri.

Záväzky, ktoré Grécko prijalo voči partnerom Euroskupiny v júni 2018 a ktoré sú základom pre uvoľnenie dodatočných opatrení dlhovej úľavy, boli stanovené do polovice roka 2022. Grécko teda vstúpilo do posledného roka tejto dohody. Hoci mnohé záväzky boli splnené, misia sa snažila objasniť rozsah a harmonogram dokončenia nesplnených reformných záväzkov.

CELKOVÉ POSÚDENIE

Hospodárstvo vykazuje náznaky skoršieho oživenia, než sa očakávalo, a to napriek jeho neskoršiemu začatiu, než sa plánovalo. Po veľkom poklese o 8,2 % v roku 2020 sa reálny HDP v prvom štvrťroku 2021 medzištvrťročne zvýšil o 4,5 % a v druhom štvrťroku 2021 o 3,4 %, čo bolo spôsobené investíciami a akumuláciou zásob. Podľa predbežnej prognózy Komisie z leta 2021 sa predpokladá, že HDP sa zvýši o 4,3 % v roku 2021 a o 6,0 % v roku 2022, pričom sa zohľadní investičný stimul z plánu obnovy a odolnosti, ako aj fiškálne stimuly vyplývajúce z vládnych podporných opatrení. Fiškálna politika zostáva akomodačná, keďže orgány naďalej poskytujú cielenú a dočasnú podporu hospodárstvu, a to aj v reakcii na katastrofické požiare, ktoré postihli krajinu v auguste. Opatrenia na podporu zamestnanosti, na ktoré sa poskytuje pomoc najmä z európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE), naďalej podporovali trh práce a vďaka uvoľneniu obmedzení zdravotnej starostlivosti a obnoveniu turistickej sezóny podporili ďalšie zníženie miery nezamestnanosti na 15,9 % v druhom štvrťroku 2021 v porovnaní so 17,1 % v druhom štvrťroku 2020. Očkovacia kampaň pokračuje; neistota súvisiaca s výhľadom však zostáva vysoká, najmä z dôvodu nedávneho nárastu prípadov ochorenia COVID-19 počas leta v dôsledku rozšírenia nových variantov koronavírusu.

Nedávno prijatý plán obnovy a odolnosti bude zohrávať kľúčovú úlohu pri pomoci Grécku, aby vyšlo z pandémie COVID-19 silnejšie. Plán obnovy a odolnosti Grécka patril medzi prvé plány, ktoré Rada formálne schválila 13. júla v nadväznosti na kladné posúdenie Európskej komisie zo 17. júna. Grécko dostalo 9. augusta zálohovú platbu vo výške 3,96 miliardy EUR. Plán, v ktorom sa uvádzajú opatrenia na mobilizáciu 17,8 miliardy EUR vo forme grantov a 12,7 miliardy EUR vo forme úverov, predstavuje značné úsilie Grécka riešiť výzvy, ktorým čelí. Zahŕňa mnoho investícií súvisiacich s klímou a poskytne impulz pre digitalizáciu a veľký počet reforiem vychádzajúcich z minulého a prebiehajúceho úsilia. Grécko bolo zároveň prvým členským štátom, ktorý dokončil svoju partnerskú dohodu na programové obdobie 2021 – 2027. V partnerskej dohode, ktorú Komisia prijala 29. júla 2021, sa stanovuje strategická orientácia na využitie investícií v hodnote viac ako 21 miliárd EUR na podporu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Grécka.

Vykonávanie reforiem pokračovalo dobrým tempom vo viacerých oblastiach politiky, pričom v súčasnom vykazovanom období bolo splnených niekoľko osobitných politických záväzkov. Ide predovšetkým o tieto záväzky:

- Významný pokrok sa dosiahol, pokiaľ ide o **privatizácie**, a to najmä ukončením transakcie týkajúcej sa ikonického projektu Hellinikon a výberom prednostného investora pre koncesiu Egnatia a transakciu týkajúcu sa infraštruktúry Štátnej plynárenskej spoločnosti (DEPA). **Helénska spoločnosť pre majetok a účasti** pracuje na príprave aktualizácie svojho strategického plánu a na dohode o vykonaní práce pre aténsky mestský dopravný podnik.

- Doplňujúca mzdová tabuľka pre **nezávislý orgán pre verejné príjmy** prijatá v súvislosti s 10. správou sa úspešne zaviedla pre značný počet zamestnancov, čím sa splnil osobitný záväzok v oblasti daňovej správy.

- Napriek značným oneskoreniam v postupe obstarávania bola nedávno podpísaná zmluva týkajúca sa úplného zavedenia príslušného informačného systému na podporu **rámca udeľovania investičných povolení**, čím sa splnil tento osobitný záväzok.

- Bola zadaná zákazka na vytvorenie **národného centra pre kodifikáciu a reformu gréckej legislatívy**, čím sa ukončilo plnenie tohto osobitného záväzku. Zákazka má dlhú vykonávaciu fázu 36 mesiacov a je financovaná z prostriedkov EÚ prostredníctvom národného strategického referenčného rámca.

Pokrok je uspokojivý aj v iných oblastiach, na ktoré sa vzťahujú osobitné záväzky, a orgány sa zaviazali zabezpečiť ich realizáciu v dohodnutých lehotách. Konkrétne ide o tieto záväzky:

- Neprerušený IT systém výberu pre **daňovú správu**, ktorý je osobitným záväzkom do polovice roka 2021, je v testovacej fáze, a očakáva sa, že konečný systém bude zavedený do konca roka 2021, čo je vo všeobecnosti v súlade s tým, čo sa očakávalo v 10. správe.

- Pokiaľ ide o zdravotnú a sociálnu starostlivosť, zber **spätne získaných prostriedkov**, t. j. výdavkov nad rámec zákonom stanoveného stropu pre verejné výdavky na lieky a iné služby zdravotnej starostlivosti, ktoré sa majú získať späť od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, napreduje po oneskoreniach spôsobených pandémiou v súlade s harmonogramom. Orgány napredujú v prijímaní primárnych právnych predpisov, ktorými sa zavádza systém osobnej asistencie pre osoby so **zdravotným postihnutím** založený na novom prístupe k posudzovaniu zdravotného postihnutia na základe funkčnosti, pričom sekundárne právne predpisy by sa mali prijať následne do konca roka.

- Pokiaľ ide o podnikateľské a investičné prostredie, orgány v nadväznosti na súbor právnych predpisov prijatých v apríli 2021 prijali v júni 2021 ďalšie primárne právne predpisy s cieľom reformovať **udeľovanie licencií na hospodárske činnosti** vo všetkých dohodnutých odvetviach. Tento krok je vítaný. Orgány sa však nabádajú, aby zvýšili tempo prijímania ministerských dekrétov potrebných na vykonávanie zákonov prijatých v apríli a júni, čo je nevyhnutným predpokladom na to, aby sa v plnej miere uplatňovali nové ustanovenia. Vykonávanie plánu dokončenia **katastra nehnuteľností** úspešne napreduje, pričom došlo k miernemu oneskoreniu ratifikácie lesných máp. Európske inštitúcie vítajú, že orgány prijali nový katastrálny zákon, ktorého cieľom je urýchliť katastrálne mapovanie a postupy prevodu majetku. V nadväznosti na nedávnu reformu práce sa od orgánov očakáva, že začiatkom roka 2022 predložia prvý návrh nového zákonníka práce s cieľom posilniť právnu istotu a prístup k právu prostredníctvom **právnej kodifikácie**.

- V oblasti **spravodlivosti** dosiahli orgány v súčasnom vykazovanom období značný pokrok v súvislosti s osobitným záväzkom týkajúcim sa elektronického

podania. Plán obnovy a odolnosti Grécka zahŕňa niekoľko vítaných následných opatrení, ktorými sa ďalej sledujú a rozširujú ciele uvedenej reformy.

- Pokiaľ ide o **boj proti korupcii**, orgány predložili opatrenia na riešenie zostávajúcich odporúčaní Skupiny štátov proti korupcii (GRECO), čo predstavuje osobitný záväzok, a to postupne do apríla 2022.

- Orgány dosiahli pokrok v súvislosti s hlavným plánom rozvoja **olympijského atletického centra** (OAKA). Bude potrebné ďalej pracovať na zabezpečení toho, aby plány lokality zaručili jej dlhodobú finančnú udržateľnosť.

Orgány pokročili v niekoľkých širších štrukturálnych reformách začatých v súvislosti so sprísneným dohľadom. Ide predovšetkým o tieto reformy:

- Parlament prijal v auguste 2021 nový komplexný zákon o **školskom vzdelávaní**, ktorý sa bude uplatňovať od súčasného akademického roka 2021 – 2022. Táto reforma prináša niekoľko dôležitých inovácií, pokiaľ ide o nezávislosť škôl, organizačné zmeny a hodnotenie učiteľov.

- Orgány vypracovali vďaka technickej podpore, ktorú poskytla Európska komisia, podrobný akčný plán s cieľom posilniť **proces prijímania štátnych zamestnancov**. Vykonávanie plánu sa bude monitorovať v rámci plánu obnovy a odolnosti Grécka.

- Orgány prijali novú národnú **stratégiu verejného obstarávania** na roky 2021 – 2025 s kľúčovými iniciatívami vrátane digitalizácie procesov verejného obstarávania, zavedenia moderných nástrojov a elektronických služieb a zlepšení rámca riadenia a kontroly.

- V neposlednom rade orgány naďalej dosahujú stabilný pokrok v oblasti **elektronickej verejnej správy**, najmä pokiaľ ide o prebiehajúci vývoj portálu gov.gr a zabezpečenie spoľahlivosti systémov verejného sektora. Opatrenia v tejto oblasti sa budú podporovať aj v rámci gréckeho fondu na podporu obnovy a odolnosti.

V niektorých oblastiach bol pokrok pomalší, ako sa očakávalo v 10. správe. Konkrétne, tempo **vyrovnávania nedoplatkov** sa nezrýchlilo. Celkový objem nedoplatkov dosiahol približne 900 miliónov EUR, čo je o takmer 80 % viac ako celkový cieľ stanovený na koniec júla (približne 500 miliónov EUR). Táto významná odchýlka vzbudzuje obavy, najmä vzhľadom na rozsiahle prehodnotenie cieľov v oblasti vyrovnávania nedoplatkov, ktoré sa vykonalo v súvislosti s 10. správou. V dôsledku súčasného oneskorenia bude náročné zrealizovať cieľ, ktorým je podstatné vyrovnanie výšky nepenzijných nedoplatkov a ktorý mal byť splnený do júna 2021, a to aj do konca septembra. Orgány sa vyzývajú, aby urýchlili vykonávanie všetkých opatrení, ktoré uľahčia vyrovnanie nedoplatkov a zabránia akumulácii nových, aby sa zabránilo akémukoľvek budúcemu sklzu oproti dohodnutým cieľom. Napriek tomu je povzbudzujúce, že vykonávanie odporúčaní Helénskeho Dvora audítorov týkajúcich sa vyrovnávania nedoplatkov pokračuje podľa plánu a že orgány stanovili návrhy na zjednodušenie určitých fiškálnych postupov, pričom väčšina z nich sa má prijať do októbra a decembra 2021. Orgány celkovo dosiahli významný pokrok, pokiaľ ide o **reformu inšpekčného rámca**, ale v súvislosti s posledným zostávajúcim prvkom spomedzi prioritných oblastí, na ktoré sa vzťahoval sprísnený dohľad, t. j. primárnymi právnymi

predpismi a vykonávacími vyhláškami o inšpekciách v oblasti ochrany životného prostredia, došlo k oneskoreniu. Termín máj 2021 stanovený v 10. správe nebolo možné dodržať z dôvodu prebiehajúcej širšej environmentálnej reformy. Orgány sa zaviazali dokončiť reformu inšpekcií do konca októbra 2021. Pokiaľ ide o oblasť **spravodlivosti**, práca na zriadení jednotiek JustStat napreduje pomalšie, ako sa očakávalo, a výzva na predkladanie ponúk na integrovaný systém správy prípadov v občianskych a trestných veciach ešte nebola vyhlásená. Po prijatí viacerých významných zákonov o vzdelávaní v roku 2021 sa teraz očakáva prijatie zákona o **vysokoškolskom vzdelávaní** do konca roka 2021, teda o niečo neskôr, ako sa predpokladalo. Pokiaľ ide o oblasť **zdravotnej starostlivosti**, prebiehajú centralizované obstarávania v zdravotníctve, ale nový legislatívny rámec pre vnútroštátny orgán zodpovedný za centralizované verejné obstarávanie v zdravotníctve (EKAPY) bude prijatý až v priebehu ďalšej hodnotiacej misie. Revízia zákona o primárnej zdravotnej starostlivosti napreduje, hoci kľúčové prvky, ako je napríklad gatekeeping a povinná registrácia pacientov, sa stále vymedzujú, a dosiahol sa pokrok aj pri nábore nových všeobecných lekárov. Orgány sa zaviazali, že návrh dokončia a predložia ho na verejnú konzultáciu do polovice októbra.

Vplyv pandémie na finančný sektor bol doteraz mierny vďaka opatreniam, ktoré zaviedli grécke orgány, ako aj opatreniam zavedeným na úrovni eurozóny. Opäť sa vykonávajú dohodnuté politické opatrenia, ale pokrok je celkovo pomalší, ako sa očakávalo. Podiel nesplácaných úverov v prvom štvrťroku 2021 zostal na úrovni 30 %, t. j. na podobnej úrovni ako na konci roka 2020, ale očakáva sa, že v dôsledku ďalších významných sekuritizácií v rámci schémy Hercules sa v nasledujúcich štvrťrokoch obnoví trend neustáleho zlepšovania. Počiatočné náznaky vyplývajúce z používania nového **rámca pre platobnú neschopnosť** zavedeného v súvislosti s 10. správou sú povzbudivé, ale je príliš skoro na posúdenie účinnosti nového rámca. Proces udeľovania koncesií na zriadenie subjektu na predaj a spätný prenájom pre zraniteľných dlžníkov sa ešte viac oneskoril. Jeho zriadenie sa neočakáva skôr ako v polovici roka 2022, čo však neovplyvní iné časti rámca pre platobnú neschopnosť. Spracúvanie **nevybavených prípadov platobnej neschopnosti domácností**, t. j. osobitný záväzok, ktorý má byť splnený do konca roka 2021, sa obnovilo, ale pravdepodobne bude trvať dlhšie, než sa pôvodne očakávalo, z dôvodu niekoľkých mesiacov súdnych pozastavení súvisiacich s pandémiou a nízkej kapacity vybavovania vecí v prípade viacerých súdov. Pokiaľ ide o vedenie **elektronických aukcií** a iné exekučné konania, vítané a významné kroky zahrnuté v zrevidovanom (návrhu) Občianskeho súdneho poriadku nadobudnú účinnosť neskôr, ako sa očakávalo, a to 1. januára 2022, čo je poľutovaniahodné vzhľadom na predchádzajúce záruky, že poriadok nadobudne účinnosť do polovice septembra 2021. Orgány začali podnikať ďalšie kroky na zvýšenie efektívnosti určitých procesných aspektov elektronických aukcií v roku 2022. K oneskoreniam pri vybavovaní **nevybavených prípadov uplatnených štátnych záruk** dochádzalo aj v druhom štvrťroku 2021, čo viedlo k revízii cieľa v oblasti vyrovnávania nedoplatkov na rok 2021 smerom nadol. Zatiaľ čo najnovšie údaje poskytli povzbudivé náznaky zrýchlenia, plnenie revidovaných cieľov je aj naďalej problematické. Európske inštitúcie vítajú prijatie potrebných sekundárnych právnych predpisov v záujme úplného sfunkčnenia **rámca odložených daňových úverov** v júli 2021 s cieľom umožniť využívanie odložených daňových úverov v prípade bankových strát, ako aj to, že sa čoskoro zmenia príslušné primárne právne predpisy s cieľom ešte viac uľahčiť sekuritizácie a predaj nesplácaných úverov.

Orgány uviedli, že niekoľko osobitných záväzkov a ďalších dôležitých reforiem sa zrealizuje načas pred uverejnením 12. správy. Konkrétne ide o tieto záväzky a reformy:

- Pokiaľ ide o fiškálne štrukturálne reformy, zavedenie prvej úrovne funkčnej klasifikácie, ktoré predstavuje osobitný záväzok v oblasti **účtovnej osnovy** vytýčený do polovice roku 2021, je na dobrej ceste k včasnej realizácii pred prijatím rozpočtu na rok 2022. Neprerušený IT systém výberu, ktorý je osobitným záväzkom v oblasti **daňovej správy** vytýčeným do polovice roka 2021, je v testovacej fáze, aby sa mohol stať plne funkčným do konca októbra 2021. Očakáva sa, že v novembri 2021 sa prijmú právne predpisy týkajúce sa významnej reformy dane z nehnuteľností ENFIA naplánovanej na rok 2022. Táto reforma, ktorá spočíva v stanovení širšieho základu vyplývajúceho z nových trhových hodnôt dane z nehnuteľností, predstavuje osobitný záväzok.

- V oblasti **energetiky** bolo s orgánmi dohodnuté prijatie antitrustových nápravných opatrení. Ich úspešné vykonávanie vďaka prijatiu príslušných regulačných a podnikových opatrení umožní splniť tento osobitný záväzok.

- Očakáva sa, že osobitný záväzok dokončiť integrovaný systém riadenia ľudských zdrojov pre **verejnú správu** sa takisto uzavrie do októbra 2021 v nadväznosti na nedávne dokončenie prepojení medzi záznamami o každom zamestnancovi zozbieranými sčítaním verejných činiteľov, jednotným platobným orgánom a oddelením ľudských zdrojov. Orgány takisto dokončili posúdenie existujúcich kategórií dočasných zamestnancov a zaviazali sa stanoviť do októbra 2021 ročný strop pre dočasných zamestnancov, ktorý sa má uplatňovať od roku 2022. Európske inštitúcie vyzvali orgány, aby čo najskôr dokončili proces menovania stáleho tajomníka pre vzdelávanie.

- Napriek malým oneskoreniam orgány napredujú dobre, pokiaľ ide o sfunkčnenie **plánu realizácie strategických projektov** a **nástroja na prípravu projektov**, ktoré budú zohrávať kľúčovú úlohu pri vykonávaní gréckeho plánu obnovy a odolnosti. Očakáva sa, že subjekty budú plne funkčné do vydania 12. správy, a to vrátane prvého rozvojového programu zmlúv strategického významu a začatia výberového konania na rámcové zmluvy konzultantov pre projekty určené na dokončenie prostredníctvom nástroja na prípravu projektov. Od orgánov sa takisto očakáva, že po stabilnom pokroku zaznamenanom v posledných mesiacoch dokončia prijatie zostávajúcich sekundárnych právnych predpisov, ktoré boli označené za rozhodujúce pre sfunkčnenie nového zákona o **verejnom obstarávaní**.

- Začali sa rokovania o budúcnosti **Helénskeho fondu finančnej stability**, čo predstavuje osobitný záväzok. Očakáva sa, že do októbra 2021 sa prijme právna zmena, ktorá sa týka trvania činnosti fondu, jeho správy, ako aj stratégie odpredaja podielov a osobitných práv. Treba poznamenať, že proces nominácie na miesto zástupcu výkonného riaditeľa fondu sa oneskoril. Zachovanie nezávislosti fondu a rešpektovanie výberového procesu stanoveného v právnych predpisoch má aj naďalej zásadný význam.

V tejto správe sa vo všeobecnosti dospelo k záveru, že Grécko napriek náročným okolnostiam spôsobeným pandémiou prijalo opatrenia potrebné na splnenie očakávaných osobitných záväzkov. Orgány splnili osobitné záväzky v rôznych oblastiach vrátane privatizácie, zlepšenia podnikateľského prostredia a daňovej správy a zároveň pokročili v širších štrukturálnych reformách, a to aj v oblasti školského vzdelávania a verejnej správy. Európske inštitúcie vítajú úzku a konštruktívnu spoluprácu vo všetkých

oblastiach a nabádajú orgány, aby udržali tempo a v prípade potreby zvýšili úsilie o nápravu oneskorení čiastočne spôsobených pandémiou, a to najmä pokiaľ ide o reformy vo finančnom sektore a vyrovnávanie nedoplatkov.

MAKROEKONOMICKÝ ROZVOJ

Po veľkom poklese o 8,2 % v roku 2020 sa grécke hospodárstvo začalo v prvej polovici roka zotavovať. Reálny HDP sa v prvom štvrťroku 2021 medzištvrťročne zvýšil o 4,5 % a v druhom štvrťroku o 3,4 % (sezónne upravené), a to v dôsledku investícií a akumulácie zásob. Rast spotrebiteľských cien sa v lete po niekoľkých mesiacoch poklesu zvýšil, a to v auguste na 1,2 %. Vývoj v prvej časti roka, ktorý je síce trochu vzdialený od globálnych inflačných tlakov pozorovaných v iných členských štátoch, možno pripísať predovšetkým vplyvu zníženia DPH na ceny služieb. Opatrenia na podporu zamestnanosti naďalej podporovali trh práce, a to aj napriek veľkému narušeniu hospodárstva spôsobenému pandémiou. Odhaduje sa, že v roku 2020 bolo približne 1,5 milióna pracovníkov vo viac ako 200 000 podnikoch podporených opatreniami na podporu zamestnanosti financovanými z európskeho nástroja dočasnej podpory na zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii (SURE), pričom v roku 2021 môže tento nástroj využiť viac ako 600 000 pracovníkov. Po uvoľnení obmedzení zdravotnej starostlivosti a obnovení turistickej sezóny, ktoré pomohli urýchliť tvorbu pracovných miest, sa miera nezamestnanosti v druhom štvrťroku 2021 znížila na 15,9 %, t. j. 0,4 percentuálneho bodu pod úrovňou v prvom štvrťroku a o viac ako 1 percentuálny bod v porovnaní s predchádzajúcim rokom. Nezamestnanosť mladých ľudí sa však zvýšila z 32,8 % v prvom štvrťroku 2020 na 41,7 % v prvom štvrťroku 2021 (najnovšie dostupné údaje). Hlavné ukazovatele z informačného systému „Ergani“ poukazujú na ďalší nárast zamestnanosti počas letných mesiacov, čo naznačuje možné zníženie miery nezamestnanosti v nasledujúcom štvrťroku. Zároveň sa pokračuje v očkovacej kampani; nedávny nárast prípadov v letnom období v dôsledku výskytu nového variantu delta však vyvolal obavy.

Podľa predbežnej prognózy Komisie z leta 2021 sa predpokladá, že HDP sa zvýši o 4,3 % v roku 2021 a o 6,0 % v roku 2022. Očakáva sa, že rast bude v roku 2021 vnútroštátne podnecovaný investičným impulzom vyplývajúcim z plánu obnovy a odolnosti, ako aj fiškálnymi stimulmi vyplývajúcimi z vládnych podporných opatrení. Hoci medzinárodný cestovný ruch pokryl značnú časť strát v porovnaní s rokom 2019, ku ktorým došlo počas letnej sezóny, a to najmä v auguste, podľa predpokladov zostanú príjmy z cestovného ruchu pod úrovňou z roku 2019. Očakáva sa, že vývoz tovaru si v období pandémie udrží pozitívnu dynamiku, ktorá bude poháňaná jeho pozoruhodnou odolnosťou. Celková inflácia má dosiahnuť –0,4 % v roku 2021 a 0,5 % v roku 2022.

Nedávno prijatý plán obnovy a odolnosti Grécka má posilniť súkromné a verejné investície v budúcnosti. Očakáva sa, že vykonávaním strategických investícií v oblastiach zelenej transformácie, digitálnej transformácie, udržateľného a inkluzívneho rastu, ako aj iných opatrení na podporu rastu sa v rámci plánu podporí oživenie hospodárstva. Podľa najnovších simulácií útvarov Komisie sa očakáva, že úroveň HDP sa do roku 2026 zvýši o 2,1 – 3,3 % v dôsledku kombinovaného účinku grantovej a úverovej zložky. Takéto simulácie nezahŕňajú možný pozitívny vplyv štrukturálnych reforiem predpokladaných v rámci plánu, ktorý by mohol byť podstatný. Rast bude podporený aj novým cyklom financovania EÚ.

Neistota súvisiaca s výhľadom zostáva vysoká. Najmä pokiaľ ide o oživenie odvetvia cestovného ruchu, kľúčovým faktorom bude pokrok v boji proti pandémii, a to tak na

domácej, ako aj medzinárodnej úrovni. Znovuotvorenie cestovného ruchu od začiatku mája posilnilo toto odvetvie; vplyv tohto javu však čiastočne vykompenzovalo neskoré uvoľnenie cestovných obmedzení v kľúčových zdrojových krajinách. Neistota sa týka aj rýchlosti oživenia súkromného sektora po skončení podporných opatrení. Preto bude potrebné starostlivo naplánovať postupné ukončenie týchto opatrení, aby sa zabránilo kaskádovým efektom a prudkému nárastu nových bankrotov. Týka sa to aj trhu práce a zrušenia príslušných schém na podporu trhu práce, ktoré sa budú musieť navrhnúť tak, aby sa nárast prepúšťania udržal pod kontrolou. Nedávne zvýšenie vstupných nákladov a výskyt prekážok v dodávateľskom reťazci zvyšujú neistotu, pokiaľ ide o výhľad inflácie. Vonkajšie geopolitické faktory a potenciálny opätovný výskyt migračných tokov sú ďalším zdrojom neistoty. Na druhej strane, realizácia časti nákupov z predchádzajúceho roka by mohla byť ďalším impulzom pre súkromnú spotrebu, ako naznačujú vysokofrekvenčné ukazovatele hospodárstva.

FIŠKÁLNY VÝVOJ

Orgány naďalej poskytujú hospodárstvu včasnú, cielenú a dočasnú podporu, ktorej opätovné sprístupňovanie bolo postupnejšie, než sa predpokladalo v apríli. Podľa stanoviska Rady k programu stability Grécka na rok 2021 boli opatrenia, ktoré Grécko prijalo v rokoch 2020 a 2021, v súlade s odporúčaním Rady z 20. júla 2020 ([5]). Opatrenia prijaté do augusta 2021 zostávajú v platnosti a očakáva sa, že sa v nadchádzajúcom období postupne zrušia. Očakáva sa, že fiškálne náklady na tieto opatrenia dosiahnu 5,9 % HDP, t. j. v roku 2021 budú o 0,2 % HDP vyššie, ako sa pôvodne odhadovalo. To zahŕňa nové opatrenie, ktoré podnecuje mladých dospelých, aby sa zaočkovali. Vláda plánuje pokračovať v podpore aj v budúcom roku, ale v menšom rozsahu. Okrem už oznámených opatrení týkajúcich sa zníženej sadzby príspevkov na sociálne zabezpečenie a zníženia dane na účely sociálnej solidarity pre súkromný sektor, ktoré sú zahrnuté v prognóze Komisie z jari 2021, sa orgány rozhodli rozšíriť v roku 2022 uplatňovanie nižších sadzieb dane z pridanej hodnoty na konkrétne výrobky a služby v určitých zraniteľných sektoroch. Rada v júni 2021 odporučila Grécku, aby v roku 2022 využilo Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti na financovanie dodatočných investícií na podporu obnovy a aby zároveň uskutočňovalo obozretnú fiškálnu politiku a zachovalo investície financované z vnútroštátnych zdrojov ([6]).

V reakcii na rozsiahle lesné požiare v auguste orgány prijali súbor nápravných a podporných opatrení. Na konci augusta 2021 prijali orgány dodatočný rozpočet, ktorým sa bežné rozpočtové výdavky zvyšujú o 0,1 % HDP a výdavky z rozpočtu na verejné investície o 0,2 % HDP, s cieľom financovať opatrenia, ktorými sa poskytuje pomoc dotknutým domácnostiam, podnikom a regiónom. Odhaduje sa, že zavedená podpora zvýši verejné výdavky o 0,3 % HDP v roku 2021 a o 0,1 % HDP v roku 2022. Podpora pozostáva zo širokej škály opatrení, ako sú granty a úvery, oslobodenie od splácania návratného

([5]) Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Grécka na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 33 – 37).

([6]) Odporúčanie Rady z 18. júna 2021, ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Grécka na rok 2021 (Ú. v. EÚ C 304, 29.7.2021, s. 33 – 37). Treba poznamenať, že všeobecná úniková doložka, ktorá zostáva aktívna aj v roku 2022, umožňuje dočasný odklon od rozpočtových požiadaviek za predpokladu, že to neohrozí fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte. Pôvodne bola aktivovaná v marci 2020 na rok 2020 a predĺžená do roku 2021, ako sa uvádza v ročnej stratégii udržateľného rastu na rok 2021. Na základe prognózy Komisie z jari 2021 Komisia 2. júna usúdila, že podmienky na pokračovanie v uplatňovaní všeobecnej únikovej doložky v roku 2022 a jej deaktiváciu v roku 2023 sú splnené. Situácia v jednotlivých krajinách sa bude zohľadňovať aj po deaktivácii všeobecnej únikovej doložky.

preddavku poskytnutého počas pandémie, oslobodenie od dane z nehnuteľností (ENFIA) na roky 2021 – 2023, dočasné pozastavenie daňových povinností a dlhových záväzkov a podpora dotknutým miestnym samosprávam s cieľom pomôcť pri obnove ich regiónov.

Orgány 11. septembra 2021 ohlásili balík dodatočných opatrení. Väčšina týchto opatrení predlžuje alebo upravuje existujúce podporné opatrenia. Konkrétnejšie, miera splácania všetkých „vratných preddavkov“ (verejná podpora pre spoločnosti postihnuté pandémiou, distribuovaná formou pôžičiek s komponentom podmienečnej dotácie) sa ešte viac zníži zo súčasných 50 – 100 % na 25 – 50 % v závislosti od miery straty obratu každej spoločnosti; režim skráteného pracovného času („SYNERGASIA“) sa predĺži do konca roka 2021 a schéma dočasných dotácií na splátky pre dlžníkov postihnutých koronavírusom s úvermi na hlavné bývanie (schéma „Gefyra“) sa predĺži o ďalšie tri mesiace ([7]). V reakcii na nedávne zvýšenie cien elektrickej energie bol oznámený nový systém dotácií, v rámci ktorého sa bude poskytovať zľava 30 EUR/MWh za prvých 300 kWh mesačne spotrebovaných do konca roka. Toto opatrenie je dočasné a budú ho môcť využiť všetky domácnosti a podniky využívajúce nízke napätie. Náklady na tieto opatrenia ešte nie sú úplne špecifikované a zahrnú sa do prognózy Komisie z jesene 2021. Balík obsahuje aj opatrenia, ktoré budú mať fiškálny vplyv v roku 2022 a budú sa posudzovať v kontexte návrhu rozpočtového plánu na rok 2022 ([8]).

V súvislosti s daňami a príspevkami na sociálne zabezpečenie, ktoré neboli zaplatené počas pandémie a do konca júna 2021, bol prijatý nový systém vyrovnávania. Týmto novým systémom sa mení už prijatý systém vyrovnávania, ktorý sa týka splatenia odložených záväzkov za obdobie od marca do júna 2020. V rámci predchádzajúceho systému sa podniky a domácnosti, ktoré boli priamo postihnuté obmedzeniami pohybu a pozastavením pracovných zmlúv, mohli rozhodnúť, že svoje odložené záväzky splatia v 24 splátkach bez úrokov alebo v 48 mesačných splátkach, pričom v takom prípade sa účtuje ročný úrok 2,5 %. Keďže pandémia trvala dlhšie, ako sa očakávalo v čase prípravy tohto systému, a keďže došlo k akumulácii nových dlžných daní a dlhov na sociálnom zabezpečení, orgány sa rozhodli poskytnúť dlhšiu lehotu na splatenie týchto záväzkov v rámci nového systému. Táto úprava umožňuje oprávneným fyzickým a právnickým osobám splatiť svoj dlh po lehote splatnosti maximálne v 36 alebo 72 splátkach. Podobne ako v predchádzajúcom systéme sa tým, ktorí si zvolili kratšie obdobie splácania, nebudú účtovať žiadne úroky. S cieľom znížiť priemerný počet splátok sa minimálne mesačné platby za dlhy nad 1 000 EUR zvýšili na 50 EUR.

Parlament prijal v septembri 2021 reformu doplnkového dôchodkového systému, ktorá nadobudne účinnosť v roku 2022, s obmedzenými strednodobými fiškálnymi nákladmi, ale s výrazným fiškálnym vplyvom z dlhodobého hľadiska. Orgány vytvoria nový plne financovaný verejný dôchodkový fond, ktorý bude fungovať ako príspevkovo definovaný dôchodkový systém pre doplnkové dôchodky. Noví účastníci na trhu práce ([9]) budú automaticky zaregistrovaní do tohto nového fondu, zatiaľ čo zamestnanci, ktorí už sú

([7]) Predĺženie schémy je podmienené tým, že Komisia schváli zmenu rozhodnutia SA.58555.

([8]) Podľa prognózy Komisie z jari 2021 sa očakáva, že primárny deficit monitorovaný v rámci sprísneného dohľadu dosiahne v roku 2021 úroveň 7,3 % HDP a v roku 2022 úroveň 0,5 % HDP, čo do veľkej miery zodpovedá prognóze orgánov. Grécky parlament takisto prijal v júli 2021 strednodobú fiškálnu stratégiu, ktorá je v súlade s programom stability predloženým v apríli 2021.

([9]) Noví účastníci prijatí do zamestnania v sektoroch, ktoré patria do súčasného fiktívneho príspevkovo definovaného doplnkového systému.

začlenení do fiktívneho príspevkovo definovaného systému a majú menej ako 35 rokov, si budú môcť vybrať, či sa chcú zapojiť do nového fondu alebo zostať v existujúcom systéme. Fiškálne náklady na reformu v krátkodobom horizonte odrážajú presmerovanie budúcich príspevkov nových zamestnancov na akumuláciu kapitálu v novom fonde, a teda vytvorenie medzery v príjmoch, ktorú bude potrebné pokryť z verejných zdrojov. Očakáva sa, že tieto náklady budú v nasledujúcom desaťročí zvládnuteľné (0,1 – 0,2 % HDP ročne). Môžu byť pokryté existujúcimi rezervami sociálneho rozpočtu. Očakáva sa však, že náklady na reformu sa časom zvýšia a v 70. rokoch 21. storočia dosiahnu vrchol na úrovni približne 1 % HDP v ročnom vyjadrení. Náklady závisia od podielu súčasných zamestnancov poistených v existujúcich doplnkových fondoch, ktorí sa rozhodnú prejsť do nového fondu, zatiaľ čo vplyv na úroveň verejného dlhu bude závisieť aj od investičnej stratégie tohto fondu a jeho sektorovej klasifikácie ([10]).

Fiškálne riziká zostávajú značné a súvisia najmä s vývojom pandémie a s očakávanými súdnymi rozhodnutiami. Dodatočné fiškálne náklady by mohli vyplynúť z ďalšieho predĺženia opatrení na zamedzenie šírenia vírusu a zo súvisiacej fiškálnej podpory, ak sa pandémia bude naďalej vyvíjať. Ostatné riziká vyplývajú z možnosti uplatnenia záruk poskytnutých v rámci podporných opatrení v nadchádzajúcich rokoch. Ďalšie riziká sa týkajú očakávaného súdneho rozhodnutia o retroaktívnom priznaní dôchodkov. V nadväznosti na rozhodnutie Štátnej rady z júla 2020 grécky štát spätne vyplatil dôchodky vo výške 1,4 miliardy EUR, ale odmietol uznať akékoľvek zostávajúce nároky, ktoré sa týkajú sezónnych prémií a doplnkových dôchodkov. Očakávané rozhodnutie Štátnej rady o retroaktívnej kompenzácii škrtov v doplnkových dôchodkoch a sezónnych prémiách by mohlo viesť k ďalším značným platbám, ak súd rozhodne v prospech dôchodcov. Okrem toho naďalej predstavujú fiškálne riziká aj súdne spory vedené proti verejnej realitnej spoločnosti (ETAD). Napokon ešte stále prebieha klasifikácia subjektu na predaj a spätný prenájom nehnuteľností vo vlastníctve zraniteľných dlžníkov. Ak by sa klasifikoval ako subjekt verejnej správy, viedlo by to k značným fiškálnym nákladom v rámci príprav na zriadenie subjektu.

FINANCOVANIE ŠTÁTU

Hotovostná rezerva zostáva vysoká, keďže vláda úspešne pokračuje vo svojom programe vydávania dlhopisov. Rizikové prirážky k nemeckým štátnym dlhopisom sa ďalej znižovali a od konca mája 2021 sa pohybujú na úrovni okolo 100 bázických bodov za 10-ročné obdobie držby. Priaznivé podmienky financovania stále podporuje aj akomodačné nastavenie menovej politiky Európskej centrálnej banky vrátane jej núdzového pandemického programu nákupu aktív. Grécko od apríla 2021 viackrát využilo kapitálové trhy. V máji získalo 3 miliardy EUR prostredníctvom emisie nového 5-ročného referenčného štátneho dlhopisu. Dosiahnutý výnos bol 0,17 % a kupón mal hodnotu 0 %. Obe hodnoty sú najnižšie hodnoty, aké grécky dlhopis dosiahol pri tejto splatnosti. V júni sa opätovne otvorila ponuka emisie 10-ročných dlhopisov z januára 2021 a vyzbieralo sa 2,5 miliardy EUR s výnosom 0,89 %. V septembri pokračovala emisia dlhopisov, pričom sa opätovne otvorila ponuka emisie 5-ročných a 30-ročných dlhopisov. Agentúra pre správu verejného dlhu získala z týchto emisií 1,5 miliardy EUR (výnos 0,02 %), resp. 1 miliardu EUR (výnos 1,675 %). Grécky štát už prekročil svoj pôvodný plán emisií na rok 2021, pričom na otvorenom trhu získal 14 miliárd EUR. Okrem toho sa Grécku v máji vyplatili úvery vo výške približne 2,5 miliardy EUR v rámci európskeho nástroja dočasnej podpory na

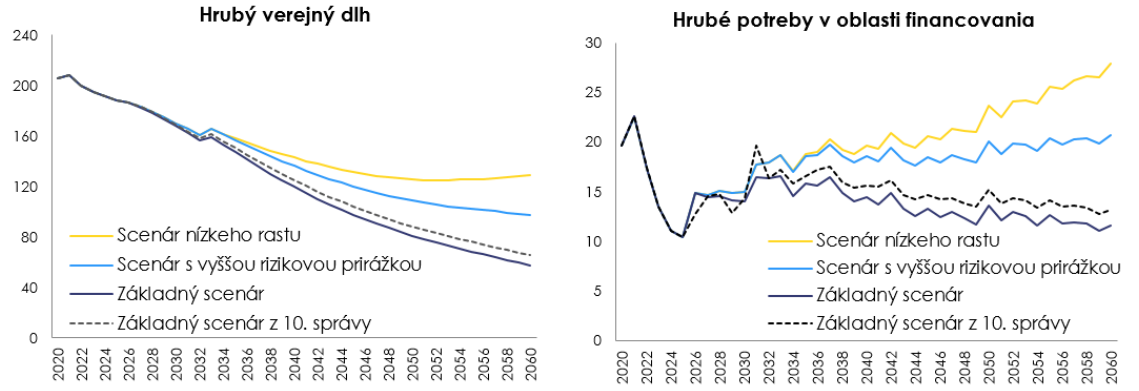
([10]) Ak by došlo ku klasifikácii v rámci verejnej správy, vplyv na verejný dlh by bol nižší, keďže držba gréckych štátnych dlhopisov vo fonde by sa konsolidovala v rámci verejnej správy.

zmiernenie rizík nezamestnanosti v núdzovej situácii. Hotovostné rezervy verejnej správy dosiahli začiatkom júla 2021 výšku približne 34 miliárd EUR ([11]). Okrem toho dostalo Grécko v auguste 2021 predbežné financovanie vo výške 4 miliardy EUR v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

ANALÝZA UDRŽATEĽNOSTI DLHOVEJ SLUŽBY

Aktualizácia analýzy naznačuje, že riziká ohrozujúce udržateľnosť dlhovej služby zostali v porovnaní s 10. správou vo všeobecnosti nezmenené. Podobne ako v prípade posúdenia v 10. správe súčasná aktualizácia analýzy naznačuje, že krátkodobé riziká ohrozujúce udržateľnosť dlhovej služby sú naďalej obmedzené. Riziká sú významnejšie z dlhodobého hľadiska, a to v scenári „nízkeho rastu“ a v scenári „s vyššou rizikovou prirážkou“. Analýza udržateľnosti dlhovej služby naďalej vychádza z jarnej prognózy Komisie a bola doplnená o nové informácie o forwardových sadzbách a emisiách, ku ktorým došlo od poslednej správy. Základný scenár sa v porovnaní s 10. správou mierne zlepšil v dôsledku ďalšieho poklesu gréckych forwardových sadzieb od polovice augusta, zatiaľ čo alternatívne scenáre zostali vo všeobecnosti nezmenené, keďže prognózy bezrizikovej miery sa zmenili len okrajovo. V základnom scenári sa dlh do roku 2060 zníži na 57,6 % HDP, zatiaľ čo hrubé potreby v oblasti financovania zostávajú v dlhodobom horizonte pod úrovňou 15 % HDP. V scenári s vyššou rizikovou prirážkou sa dlh do roku 2060 zníži na 97,6 % HDP, zatiaľ čo hrubé potreby v oblasti financovania sa pohybujú okolo 20 % HDP od konca 50. rokov 21. storočia. V scenári nízkeho rastu sa úroveň dlhu nestabilizuje a hrubé potreby v oblasti financovania trvalo prevyšujú 20 % HDP od konca 40. rokov 21. storočia.

Graf 1.1: **Výsledky analýzy udržateľnosti dlhovej služby**

Zdroj: útvary Komisie

VÝVOJ VO FINANČNOM SEKTORE

Potreby tvorby rezerv spojené so sekuritizačnými transakciami nesplácaných úverov spomalili ziskovosť bánk. V dôsledku toho banky v prvom štvrťroku 2021 naďalej zaznamenávali straty. Pozitívne je, že čisté príjmy sa zvýšili. Pomohli najmä jednorazové

([11]) Zostatok na účte hotovostnej rezervy zostal na úrovni 15,7 miliardy EUR. Zostatok na účte hotovostnej rezervy bol vytvorený aj vďaka úhradám v rámci programu Európskeho mechanizmu pre stabilitu a je určený na dlhovú službu. Grécko môže použiť túto sumu aj na iné účely po schválení riadiacimi orgánmi Európskeho mechanizmu pre stabilitu.

príjmy z obchodovania spojené s portfóliom štátnych dlhopisov, zatiaľ čo čistý príjem z úrokov bol odolný v dôsledku nižších nákladov na financovanie z dôvodu veľkého objemu likvidity vyplývajúceho z rastúcich vkladov a rozsiahleho financovania z Eurosystému. V prípade dvoch systémových bánk boli výsledky posilnené aj nižšími nákladmi na riziko, keďže začínajú využívať výhody znižovania pákového efektu nesplácaných úverov. Zároveň sa zvýšili prevádzkové náklady v dôsledku niektorých jednorazových nákladov na reštrukturalizáciu. Ostatné prevádzkové náklady sa znížili, čo odráža úsilie bánk o zníženie počtu zamestnancov a pobočiek. Očakáva sa, že čisté úrokové marže zostanú pod tlakom nízkych úrokových sadzieb a očakávaného očistenia súvahy. Vyhliadky na ziskovosť v druhom polroku 2021 budú preto ovplyvnené i) schopnosťou bánk ďalej znižovať svoje potreby tvorby rezerv, ii) hospodárskou činnosťou, ktorá ovplyvní dopyt po nových úveroch, a iii) schopnosťou bánk nájsť alternatívne zdroje príjmov. Ďalšie znižovanie nákladov a využívanie digitálnej transformácie budú v blízkej budúcnosti ďalšími kľúčovými výzvami.

Kapitálová pozícia gréckych bánk na konci prvého štvrťroka 2021 zostala vo všeobecnosti primeraná napriek stratám zaznamenaným v dôsledku pandémie, očisteniu súvah bánk a čiastočnému postupnému ukončeniu prechodných prudenciálnych úprav. Priemerný podiel vlastného kapitálu Tier 1 a priemerný celkový podiel kapitálu bánk dosahovali na konsolidovanom základe úroveň 13,6 %, resp. 15,6 % rizikovo vážených aktív. To znamená pokles v porovnaní s predchádzajúcim štvrťrokom, resp. s koncom roka 2019 (16,2 %, resp. 17,3 %), keďže banky uprednostnili tvorbu rezerv v súvislosti s vplyvom pandémie a nadchádzajúcimi sekuritizáciami. Postupné ukončenie prechodných prudenciálnych úprav ([12]) a ročná amortizácia prevažne zaručených odložených daňových pohľadávok takisto dočasne vyvinuli tlak na celkový podiel kapitálu bánk v prvom štvrťroku 2021. Nedávne úspešné zvýšenie základného imania dvoch systémových bánk v druhom štvrťroku 2021 ([13]) spolu s ďalšími opatreniami na zvýšenie kapitálu však gréckym systémovým bankám umožňuje pokročiť v ambicióznych stratégiách znižovania objemu nesplácaných úverov. Zároveň si kapitálová pozícia niektorých menej významných inštitúcií môže vyžadovať dôkladné monitorovanie v blízkej budúcnosti, keďže zároveň riešia svoju vysokú úroveň nesplácaných úverov. Pokiaľ ide o minimálnu požiadavku na vlastné zdroje a oprávnené záväzky (MREL), štyri systémové banky upravili svoju emisnú politiku tak, aby spĺňali záväzný priebežný cieľ stanovený na 1. januára 2022, o čom svedčia úspešné emisie v prvej polovici roka 2021 ([14]).

Prepojenie medzi štátom a bankami sa v uplynulom roku posilnilo a bude si vyžadovať dôkladné monitorovanie v budúcnosti. Už aj tak vysoký podiel odložených daňových úverov v kapitáli bánk má rastúci trend a v prvom štvrťroku 2021 dosiahol 65 % vlastného kapitálu Tier 1, keďže kapitálové pozície bánk sa dostávajú pod tlak z dôvodu nákladov na dokončenú a nadchádzajúcu sekuritizáciu úverov a utlmených úrovní ziskovosti. Grécke systémové banky okrem toho postupne zvyšovali svoju expozíciu voči držbe domácich

([12]) Tieto prechodné úpravy sa vzťahujú na postupné zavádzanie nových účtovných štandardov týkajúcich sa zníženia hodnoty finančných aktív a na vykonávanie nových pravidiel, ktoré vedú banky k rýchlejšiemu odpísaniu problémových expozícií podľa nariadenia (EÚ) 2019/630, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 575/2013, a príslušných usmernení v oblasti dohľadu.

([13]) K prvému zvýšeniu, ktorým sa získalo 1,38 miliardy EUR, došlo v apríli 2021, a k druhému zvýšeniu, ktorým sa získalo 800 miliónov EUR, došlo v júni 2021. Išlo o prvé zvýšenia základného imania gréckych bánk od roku 2015.

([14]) Grécke banky v prvej polovici roka 2021 úspešne vydali dlhopis Tier II vo výške 500 miliónov EUR v marci 2021, prioritný nadriadený nezabezpečený dlhopis vo výške 500 miliónov EUR v máji 2021 a dlhopis krytý dodatočným kapitálom Tier I vo výške 600 miliónov EUR v júni 2021.

štátnych dlhopisov, a to zo 6,4 % ich celkových aktív ku koncu roka 2018 na 10,1 % ku koncu roka 2020 ([15]), hoci súvisiace riziko je zatiaľ obmedzené v dôsledku podielu držaných štátnych dlhopisov klasifikovaných v amortizovanej hodnote ([16]) a nízkej volatility výnosov zo štátnych dlhopisov z dôvodu akomodačného nastavenia menovej politiky Európskej centrálnej banky. Okrem toho sa zvýšila expozícia gréckych bánk voči štátnemu dlhu prostredníctvom štátnych záruk poskytnutých v rámci schémy Hercules a opatrení štátnej podpory COVID-19, zatiaľ čo štát si takisto ponecháva podiely na vlastnom imaní sektora v dôsledku svojej účasti na rekapitalizácii bánk v minulosti.

Očakáva sa, že nepatrné zhoršenie podielu nesplácaných úverov v prvom štvrťroku 2021 sa v nasledujúcich štvrťrokoch zvráti v dôsledku ďalších sekuritizácií nesplácaných úverov v rámci schémy Hercules. Po neustálom zlepšovaní v roku 2020 sa podiel nesplácaných úverov v marci 2021 zvýšil na 30,3 % na individuálnom základe a zostáva najvyšším v eurozóne. Dôvodom tohto mierneho zvýšenia je nárast nových zlyhaní v 1. štvrťroku, najmä v portfóliu podnikových a spotrebiteľských úverov, pričom tri zo štyroch systémových bánk zaznamenali čistý prílev nesplácaných úverov v priebehu štvrťroka. Očakáva sa však, že od 2. štvrťroka sa opäť bude zaznamenávať pokles objemu nesplácaných úverov, keďže do konca júna 2021 boli formálne uzavreté ďalšie tri transakcie v rámci schémy Hercules, čím sa dosiahlo súhrnné portfólio sekuritizovaných nesplácaných úverov vo výške približne 17 miliárd EUR. Štyri systémové grécke banky sa plánujú do konca roka 2021 zbaviť ďalších 24 miliárd EUR nesplácaných úverov, pričom využijú nedávne predĺženie schémy. Ich cieľom je dosiahnuť jednociferný podiel nesplácaných úverov najneskôr v roku 2022. Úspech týchto ambicióznych plánov v oblasti znižovania objemu takýchto úverov závisí od viacerých faktorov, napríklad od miery prílevu nových nesplácaných úverov, budúceho hospodárskeho rastu a celkových trhových podmienok. V tejto súvislosti orgány v snahe prispôsobiť rámec Hercules prostrediu po pandémii a zohľadniť nepriaznivý vplyv zdravotnej krízy na vymáhanie úverov ([17]) prijali v júli 2021 dodatočné zmeny príslušných vykonávacích právnych predpisov.

Po uplynutí moratórií vyplýva z počiatočného posúdenia mierny nepriaznivý vplyv na kvalitu aktív v súlade s očakávaniami bánk, ale riziká poklesu pretrvávajú. Platnosť väčšiny moratórií uplynula na konci roka 2020 s niekoľkými obmedzenými výnimkami, najmä v súvislosti s odvetvím ubytovacích a stravovacích služieb. Z počiatočných výsledkov vyplýva, že počet potenciálnych zlyhaní pravdepodobne neprekročí pôvodný odhad zahrnutý do podnikateľských plánov bánk na rok 2021. V súčasnosti sa približne polovica dlžníkov, ktorých moratórium bolo ukončené, vrátila k bežnému platobnému modelu, zatiaľ čo hladký prechod zostávajúcich dlžníkov na bežný platobný model je podporovaný a) súborom stimulačných produktov (tzv. step-up produktov), ktoré banky ponúkajú perspektívnym zákazníkom, ktorí čelia dočasným ťažkostiam, a b) dvoma schémami dočasných dotácií na splátky, ktoré zriadili orgány pre dlžníkov postihnutých koronavírusom, ktorí úvery splácajú alebo ktorých úvery boli reštrukturalizované (schémy „Gefyra“ a „Gefyra II“). Lehota na podávanie žiadostí o zaradenie do najnovšej z týchto dvoch schém zameranej na

([15]) Zdroj: Bank of Greece, Správa o finančnej stabilite z júna 2021.

([16]) Klasifikáciou štátnych dlhopisov ako dlhopisov držaných do splatnosti (t. j. v amortizovanej hodnote) banky izolujú svoju kapitálovú základňu od akéhokoľvek potenciálneho zvýšenia volatility výnosov zo štátnych dlhopisov.

([17]) Pozastavenie opatrení na presadzovanie práva počas pandémie ovplyvnilo schopnosť správcov aktív vymáhať poskytnuté úvery a vytvorilo potrebu určitej flexibility, keďže v legislatívnom rámci sa predpokladajú opatrenia pre prípad, že by vymáhanie pohľadávok zaostávalo za prognózami v podnikateľských plánoch.

podnikateľské úvery pre malé a stredné podniky a podnikateľov bola stanovená na koniec mája, pričom celkovo bolo predložených 40 314 žiadostí, z ktorých bolo do konca júla spracovaných 18 077 oprávnených žiadostí, čo zodpovedá úverom vo výške 6,5 miliardy EUR, pričom ide o prevažne splácané úvery (84 %). Orgány takisto oznámili obmedzené 3-mesačné predĺženie prvej schémy v súvislosti s úvermi zabezpečenými hlavnou nehnuteľnosťou na bývanie, aby sa umožnilo postupnejšie vyradzovanie dlžníkov postihnutých ochorením COVID-19. Riziká nepriaznivého vývoja, pokiaľ ide o úrovne tvorby rezerv bánk, však pretrvávajú, keďže úplný dosah pandémie na prílev nesplácaných úverov sa môže prejaviť s oneskorením až v roku 2022. Je to spôsobené skončením platnosti väčšiny stimulačných produktov (tzv. step-up produktov) a dvoch schém „Gefyra“ ku koncu tohto roka, ako aj očakávaným zrušením rôznych iných programov štátnej podpory. V dôsledku toho je potrebná primeraná a homogénna klasifikácia a tvorba rezerv úverov, na ktoré sa vzťahujú stimulačné riešenia, ako aj ďalšie zlepšenia vnútornej kapacity bánk na zabezpečenie životaschopných reštrukturalizácií dlhodobých úverov s cieľom proaktívne riadiť takéto riziká a zaistiť splnenie ambicióznych cieľov týkajúcich sa znižovania objemu nesplácaných úverov.

Programy na podporu úverov naďalej posilňovali tok úverov v rámci hospodárstva. V období od januára do júna 2021 bolo podporených nástrojmi, ktoré ponúkla Helénska rozvojová banka, 28 % nových úverov s vymedzenou splatnosťou pre nefinančné korporácie a 48 % úverov v prípade malých a stredných podnikov. Podnikový záručný fond COVID-19 pomohol od začiatku pandémie do konca júna poskytnúť úvery vo výške 5,7 miliardy EUR. Fond zostane k dispozícii do konca roka 2021, pričom sa očakáva, že sa poskytnú dodatočné úvery vo výške 0,8 miliardy EUR. V rámci schémy „Tepix“ II sa do konca júna poskytli úvery v objeme 2,1 miliardy EUR. Úvery poskytované nefinančným korporáciám naďalej rástli, ale pomalším tempom. Ročná miera rastu čistých úverov poskytovaných nefinančným korporáciám klesla v júli 2021 na 4,1 % zo 6,7 % v apríli a 10,0 % v decembri 2020, pričom spomalenie v prípade veľkých spoločností v plnej miere vykompenzovalo zrýchlenie v prípade malých a stredných podnikov, keďže celkový trend ovplyvnilo splácanie úverov pre dva veľké podniky v apríli. Náklady na úvery pre nefinančné korporácie zostali počas prvého polroka 2021 historicky nízke na rozdiel od nákladov na úvery pre podniky nezapísané v obchodnom registri, ktoré sú podstatne vyššie. Okrem toho priaznivé trhové podmienky umožnili najväčším gréckym nefinančným korporáciám využiť finančné trhy na získanie dodatočných finančných prostriedkov pomocou emisie podnikových dlhopisov. Pokiaľ ide o domácnosti, ročná miera rastu úverov zostala záporná a vo všeobecnosti nezmenená v porovnaní s koncom roka 2020 (na úrovni –2,5 % v júli 2021) a spájajú sa s ňou stále vyššie náklady.

Helénsky fond finančnej stability sa podieľal na úspešnom zvýšení základného imania dvoch systémových bánk. Fond sa v druhom štvrťroku 2021 podieľal na získavaní kapitálu dvoch úverových inštitúcií s cieľom zabrániť nadmernému oslabeniu svojho existujúceho podielu v nich. Fond zároveň naďalej podporoval dlhodobé strategické plány bánk na riešenie výziev v oblasti inovácie a udržateľnosti. Štatistické spracovanie fiškálneho vplyvu kapitálových injekcií posúdia štatistické úrady v nadchádzajúcom období. Proces nominácie na miesto zástupcu výkonného riaditeľa fondu sa oneskoril. Zachovanie nezávislosti fondu a rešpektovanie výberového procesu stanoveného v právnych predpisoch má aj naďalej zásadný význam.